

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

Veteraan in de samenleving

BELEIDSPLAN 2021-2025

Vastgesteld december 2020

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

VOORWOORD VOORZITTER VETERANEN PLATFORM

Voor u ligt het Beleidsplan 2021-2025 van de Vereniging Veteranen Platform. Het beleidsplan draagt het motto “Veteraan in de samenleving”. Het bestuur heeft voor dit thema gekozen als vervolg op het vorige beleidsplan “De trotse veteraan”. Na met succes een aanzet te hebben gegeven tot een juist beeld aangaande veteranen in de samenleving, is nu het moment gekomen om ons aanvullend te richten op de positie van de veteraan als onderdeel van die samenleving. Daarmee is dit beleidsplan een verdieping en verbreding van het vorige beleidsplan.

Er zijn veel ontwikkelingen in de veteranengemeenschap en in haar omgeving politiek gezien, in het internationale krachtenveld, maatschappelijk en in de zorg die invloed hebben op het welbevinden van de veteranen en hun relaties. Het Veteranen Platform wil zijn invloed uitoefenen aan de voorkant van de veteranenproblematiek en daarmee het veteranenbeleid op koers houden. Uitgangspunt is een heldere toekomstvisie en de betekenis daarvan voor de veteranengemeenschap.

Het Veteranen Platform richt zich hierbij met name op de exclusiviteit van de veteranenstatus tussen alle andere hoog-risicoberoepen, het ontwikkelen van het veteranengevoel als succesfactor voor het leven na de tijd bij Defensie, de belangrijke maar kwetsbare fase van de overgang naar de civiele maatschappij, en de ondersteuning van de post-actieve veteranen bij het vinden van hun plaats in de samenleving met meerwaarde voor de maatschappij. Daarbij worden de belangen van de relaties en de nagelaten betrekkingen nadrukkelijk meegenomen.

Alles bij elkaar staat het Veteranen Platform veel te doen. De aangesloten organisaties, mijn bestuur en ik zien er naar uit samen met u de doelen te halen.

Hein Scheffer

Brigade-generaal b.d.

Voorzitter Vereniging Veteranen Platform

Management samenvatting

De Vereniging Veteranen Platform richt zich op de directe belangenbehartiging van de veteranen en manifesteert zich met name op de ontwikkeling van het veteranenbeleid. Daarmee maakt het Veteranen Platform het verschil in de belangen van de veteranen en hun relaties¹ nu en in de toekomst. Het beleid van het Veteranen Platform voor de periode 2021-2025 is gebaseerd op de ontwikkelingen in de veteranengemeenschap en in haar omgeving. De uitwerking van het beleid in concrete doelen en de wijze waarop deze te bereiken, vindt plaats in jaarplannen. Dat gebeurt aan de hand van vier speerpunten:

1. Belangenbehartiging

In de komende beleidsperiode wordt het eerder ingezette beleid van “De trotse veteraan” door een commissie van de aangesloten organisaties geëvalueerd en op basis daarvan voortgezet. Daarmee blijft het voorliggende beleidsplan gericht op het ondersteunen van het vinden, vindbaar zijn, binden en boeien van veteranen door de aangesloten organisaties, juiste beeldvorming, alsmede op een goed functionerend landelijk dekkend nuldelijnsondersteuningssysteem. Militairen ‘onderscheiden’ zich van andere risicoberoepen door de rechten en plichten die aan het beroep van militair zijn verbonden en door de gevaren en omstandigheden van inzet (en vaak voor een lange periode ver van huis). Het Veteranen Platform richt zich op de exclusiviteit van de status van Nederlandse veteranen in publieksuitingen. Aanvullend wordt extra aandacht gegeven aan de positionering van het Veteranen Platform, het thuisfront (het sociale systeem van relaties én overige naasten) en de nagelaten betrekkingen, de materiële zorg, en de uitvoering van het veteranenbeleid door het Nederlands Veteraneninstituut met ingang van 1 januari 2021.

2. Veteraan in de samenleving

De veteraan maakt deel uit van de samenleving. Elke beroepsgroep is trots op wat haar onderscheidt van andere beroepsgroepen en wil erkenning en waardering van

¹ De Veteranenwet definieert de relatie als volgt: de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel en bloed- en aanverwanten in de eerste of tweede graad van de veteraan.

de eigen werkgever en van de samenleving. Met de aangesloten organisaties wordt overlegd over de criteria voor de onderscheidende veteranenstatus, een toekomstbestendige Nederlandse Veteranendag, de daaraan gelieerde activiteiten die kleinschalig het hele jaar door plaatsvinden en waarbij de gemeenten een belangrijke rol vervullen, een moderne wijze van communiceren, toekomstbestendige activiteiten van de aangesloten organisaties en over hoe veteranen zich nog beter kunnen inzetten voor de maatschappij om hun positie in de samenleving te versterken.

Naast de exclusiviteit van de veteranenstatus ziet het Veteranen Platform zeker ook de toegevoegde waarde van de samenwerking in de bijzondere beroepsgerelateerde psychotraumazorg voor risicoberoepen. Het gaat dan om kennisdeling en de beschikbaarheid van vaak schaarse hoogkwalitatieve geestelijke gezondheidszorg.

3. Transitie

Voor veel actief dienende veteranen is bij beëindiging van het dienstverband de overgang naar de civiele maatschappij groot. Defensie dient daar gedurende de hele loopbaan van de militair waarvan een deel inmiddels veteraan is, aandacht aan te geven en mogelijke problemen bij de transitie bespreekbaar te maken. Belangrijke aspecten zijn: het aanbieden van scholing/educatie, het ontwikkelen van competenties gericht op financiële redzaamheid, huisvesting, integratie op de civiele arbeidsmarkt, maatschappelijke ondersteuning en gezondheidszorg.

Een belangrijke factor voor een succesvolle transitie en nazorg in de periode na Defensie is 'het veteranengevoel'. Bij het ontwikkelen van dit veteranengevoel heeft de commandant een belangrijke rol, maar kan dat niet alleen. Het Veteranen Platform wil Defensie ondersteunen bij het ontwikkelen van het veteranengevoel en in het begeleiden van naar de samenleving uitstromende veteranen. Te beginnen bij de informatievoorziening aan de veteraan vanaf het moment van het verkrijgen van de veteranenstatus, het ondersteunen van de veteraan bij het werken aan zijn/haar herstel, het versterken van de positie van de veteraan in de samenleving en het blijvend aandacht geven aan de relaties van de veteraan.

4. Nuldelijnsondersteuning

Met het landelijk dekkend nuldelijnsondersteuningssysteem wordt zelfredzaamheid bevorderd en worden contacten onderhouden met de ketenzorg en andere betrokken maatschappelijke partijen. Het gaat daarbij niet alleen om de geestelijke gezondheidszorg maar ook om de daaraan gekoppelde materiële zorg. De kracht van nuldelijnsondersteuning ligt in de onpartijdige, laagdrempelige hulp door een vrijwillige mede-veteraan die de problematiek en achtergrond van de veteraan begrijpt. In het systeem vervullen de Veteranen Ontmoetingscentra de belangrijke rol van (neutraal) regionaal ontmoetingspunt waar gesprekken kunnen worden gevoerd en bijeenkomsten worden georganiseerd.

Met de oprichting van de Stichting Nederlands Veteraneninstituut wordt de coördinatie van de uitvoering van het nuldelijnsondersteuningssysteem van het Veteranen Platform ondergebracht bij dit instituut. Het beleid, de aansturing van de coördinator en de kwaliteitskaders blijven een verantwoordelijkheid van het Veteranen Platform.

In de komende vijf jaar wordt de samenwerking met de nuldelijnsondersteuningssystemen voor andere beroepsgroepen en doelgroepen verder uitgewerkt om de veteranen die daar gebruik van maken ook de voor veteranen specifieke nuldelijnsondersteuning aan te kunnen bieden.

Toekomstvisie en beleid van het Veteranen Platform

Als Vereniging Veteranen Platform richten wij ons naast de directe belangenbehartiging op de ontwikkelingen van het veteranenbeleid en de uitvoering van al die zaken die met onze veteranen en hun relaties te maken hebben. Door onze ervaringsdeskundigheid, grote achterban en het draagvlak bij de partijen die ertoe doen is het Veteranen Platform in staat het verschil te maken waar het gaat om de belangen van de veteranen nu en in de toekomst.

Om invloed te hebben op de ontwikkeling van het veteranenbeleid, is een visie op de toekomst noodzakelijk, een visie met een eigen beleid om op die toekomst te anticiperen. De ontwikkelingen in de veteranengemeenschap en in haar omgeving (internationaal krachtenveld, maatschappelijk en in de zorg) hebben invloed op het welbevinden van de veteranen en hun relaties. De Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek² en Defensie³ hebben hun langetermijnvisie op de toekomst en de betekenis daarvan voor de veteranengemeenschap gepubliceerd. Deze documenten dienen als basis voor dit beleidsplan voor de periode 2021-2025.

Defensie zet zijn personeel nationaal en over de gehele wereld in. Waarbij de inzet het gehele geweldsspectrum omvat. Het gebruik van hoogwaardige technologie geeft de militair grotere reikwijdte en slagkracht, maar leidt ook tot afstandelijkheid ten opzichte van het object van die inzet. Met als mogelijk gevolg het ontstaan van verschillende soorten veteranen. Dat de militair steeds meer wordt ingezet bij de indirecte oorlogsvoering (bijvoorbeeld 'remote control'), dus anders dan de militair die ingezet wordt bij de directe oorlogsvoering ('boots on the ground'), kan invloed hebben op de aard van mogelijke klachten waarbij ethisch besef en morele aspecten een grote rol spelen.

We zien dat de samenstelling van de veteranengemeenschap verandert en in omvang afneemt doordat de aard van de inzet verandert en oudere veteranen ons ontvallen. Daarmee verandert ook de samenstelling en omvang van de kleine maar

² Toekomstvisie en het Veteranenbeleid

<http://rzoveteranen.nl/wp-content/uploads/2020/08/Toekomstvisie-en-het-veteranenbeleid.pdf>

³ Veteranennota 2019-2020; Beschouwing toekomst veteranenbeleid 2020-2035

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2020/06/08/de-veteranennota-2019-2020>

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

belangrijke groep veteranen die van de zorg gebruik maakt. De jonge en actief dienende militair met veteranenstatus voelt zich niet altijd veteraan. Tegelijkertijd zien wij het aantal organisaties dat zich aansluit bij het Veteranen Platform toenemen. Ook zien we de samenleving veranderen wat ertoe kan leiden dat de erkenning, waardering en de zorg voor veteranen in relatie tot andere risicoberoepen minder vanzelfsprekend wordt.

De aandacht van de samenleving voor andere risicoberoepen neemt toe en daarmee staat de bijzondere positie van de veteraan onder druk. De veteraneninzet is uniek, maar dat geldt op hun terrein ook voor de inzet van medewerkers binnen andere risicoberoepen zoals politie, brandweer en – bij een pandemie – het zorgpersoneel. Terwijl de behoefte aan traumazorg vergelijkbaar is. Het Veteranen Platform koestert de verschillen. De rechten en plichten die aan het beroep van militair zijn verbonden, de grote diversiteit in missies vaak ver van huis, het gevaar en de omstandigheden van de inzet maken dat de bijzondere positie van de veteranen en een eigen veteranenketenzorgsysteem noodzakelijk zijn. De instandhouding daarvan wordt door het Veteranen Platform bewaakt.

“Veteraan is de militair, de gewezen militair, of de gewezen dienstplichtige, van de Nederlandse krijgsmacht, dan wel van het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger, alsmede degene die behoorde tot het vaarplichtig koopvaardijpersoneel, die het Koninkrijk der Nederlanden heeft gediend onder oorlogsomstandigheden dan wel heeft deelgenomen aan een missie ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde voor zover deze missie bij regeling van Onze Minister is aangewezen”. In het onderscheid dat Defensie maakt tussen veteranen en niet-veteranen bij het toekennen van de status van veteraan raakt de kern daarvan, namelijk het lopen van risico's en het ondergaan van ontberingen met de kans op lichamelijke en geestelijke beschadigingen, steeds verder op de achtergrond. De koppeling van de status van veteraan aan de toegang tot een eigen veteranenketenzorgsysteem maakt de discussie over erkenning, waardering en zorg voor militairen die geen veteraan zijn extra ingewikkeld. In de komende periode

ontwikkelt Defensie voor deze en andere vormen van inzet nieuw beleid, onder meer aangaande de criteria voor het bepalen van de veteranenstatus.

Naast de herijking van de criteria die leiden tot de veteranenstatus is het anders inrichten van het geven van erkenning en waardering van belang. Door decentralisatie van rijks- en provinciale taken is de rol van gemeenten bij de erkenning, waardering en zorg verder toegenomen. Wat de (post-)Corona-tijd voor gevolgen heeft voor de mogelijkheden om het tonen van erkenning en waardering te organiseren, is nog moeilijk in te schatten. Het Nationaal Comité Veteranendag beraadt zich over de toekomstige opzet en invulling van de Nederlandse Veteranendag. Kleinschaligheid, aandacht het hele jaar door en het gebruik van sociale media gaan een belangrijke rol spelen in de communicatie tussen veteranen onderling, bij het benaderen van veteranen door het Veteranen Platform en voor de samenleving als geheel waar het gaat om het tonen van erkenning en waardering.

Dit alles betekent dat het beleid van het Veteranen Platform gericht is op het exclusief blijven van de status van de Nederlandse veteraan en de unieke positie van de veteraan in publieksuitingen. Kleinschaligheid, aandacht het hele jaar door en moderne manieren van communiceren staan daarbij centraal. Om dat in de toekomst zeker te stellen, is het nodig met de aangesloten organisaties nog intensiever daarover het gesprek te voeren en met voorstellen te komen vóórdat de discussie bovenlangs of van buitenaf wordt gevoerd.

De Adaptieve Krijgsmacht heeft als doel het beschikbaar hebben van capaciteiten van buiten Defensie. Het nieuwe open personeelsmodel, met een flexibele in- en uitstroom van personeel, maakt het nodig op een goede manier afscheid te nemen van personeel in zijn algemeenheid en van de veteraan in het bijzonder. In het algemeen, maar zeker gezien vanuit traumaproblematiek, is het voor de veteraan van belang het gevoel te hebben ergens bij te horen. Daarom dient te worden geïnvesteerd in 'het veteranengevoel', het je bewust zijn van wat je hebt gepresteerd en van het belang van kameraadschap, ook nadat je Defensie hebt verlaten. Dat

dient plaats te vinden op verschillende momenten: vanaf indiensttreding, wanneer een militair veteraan wordt, tijdens de actieve periode als veteraan en bij het verlaten van Defensie.

Het Veteranen Platform ziet voor zichzelf een belangrijke rol in het ondersteunen van Defensie bij het ontwikkelen van het veteranengevoel van de actief dienende veteraan en in het begeleiden van uitstromende veteranen naar de samenleving.

Veteranen van de laatste jaren zijn beroepsmilitair of reservist en worden beter voorbereid, geïnformeerd en begeleid. Met het programma Duurzaam Inzetbaar maakt Defensie militairen bewuster van hun gezondheid om aan de eigen gezondheid te werken. Met levensfase-bewust personeelsbeleid blijven militairen langer productief en gezond. Daarmee neemt het aantal veteranen dat te maken heeft met een zorgvraag in de toekomst af.

Door het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen wordt ingezet op “De invloedrijke veteraan” met eigen regie over zijn zorg- en hersteltraject en op het versterken van de zorgverlening met de meest effectieve en efficiënte zorg. In de behandeling speelt het sociaal systeem van de veteraan (het gezin, directe naasten) een belangrijke rol. De zorg verschuift steeds meer naar het maatschappelijk werk in de eerste lijn. Informatievoorziening en het beschikbaar stellen van instrumenten aan de veteraan om zelf aan een oplossing te kunnen werken spelen een wezenlijke rol.

Als een belangrijke maatregel ziet het Veteranen Platform het bevorderen van maatschappelijke participatie en re-integratie. Maatschappelijke participatie bevordert zelfredzaamheid van veteranen en voorkomt sociale isolatie en eenzaamheid. Het versterken van de samenwerking met gemeenten en maatschappelijke partijen is daarbij van belang.

Aandacht dient te worden gegeven aan het thuisfront en de nagelaten betrekkingen. De veteraan is onderdeel van een sociaal systeem (gezin, naasten) en de erkenning, waardering en zorg voor de relaties houdt niet op bij het overlijden van de veteraan.

Dat betekent dat het beleid van het Veteranen Platform gericht is op informatievoorziening aan de veteraan vanaf het moment van het verkrijgen van de veteranenstatus, het ondersteunen van de veteraan bij het werken aan zijn herstel, het versterken van de positie van de veteraan in de samenleving en het blijvend aandacht geven aan de relaties van de veteraan. Met de nuldelijnsondersteuning wordt zelfredzaamheid ondersteund en contact onderhouden met de betrokken maatschappelijke partijen.

Geconstateerd wordt dat de juridisering, civiel- en strafrechtelijke zaken alsmede de claimcultuur toenemen. Kwesties die lang geleden hebben gespeeld en vergeten leken, worden weer actueel. Zich gedupeerd voelen werkt door in de post-actieve fase. Zie de onrust onder veteranen vanwege PX-10-wapenolie, chroom-6 in verf, 'burnpits', de Banja Luka Metal Factory met asbest en radioactief materiaal, enzovoort. Het gaat dan veelal om het alsnog krijgen van erkenning, vergoedingen en voorzieningen. Ook kinderen en kleinkinderen roepen Defensie ter verantwoording voor wat hun (groot-)ouders is aangedaan. Defensie heeft de reikwijdte van de Veteranenwet voor de immateriële zorg nader gedefinieerd. Maar over de materiële zorg is nog veel discussie en daarmee ongenoegen bij de veteranen.

Dat betekent dat het beleid van het Veteranen Platform gericht is op de nadere duiding van de materiële zorg en een spoedige verwerking in de systematiek van uitkeringen en voorzieningen.

Onze visie op de toekomst leidt voor het Veteranen Platform tot de volgende vier speerpunten:

1. Belangenbehartiging;
2. Veteraan in de samenleving;
3. Transitie;
4. Nuldelijnsondersteuning.

Speerpunt 1 Belangenbehartiging

De missie van het Veteranen Platform is, in samenwerking met de aangesloten organisaties, behartigen van de algemene belangen van alle Nederlandse veteranen en hun relaties in de meest ruime zin des woords. De belangrijkste taak van het Veteranen Platform is de collectieve behartiging van de belangen op het gebied van erkenning, waardering en zorg van alle Nederlandse veteranen en hun relaties. Collectieve belangenbehartiging betekent dat het Veteranen Platform communiceert met de veteranen via de aangesloten veteranenorganisaties en centraal hun belangen behartigt. Op 1 december 2020 zijn 79 veteranenorganisaties aangesloten bij het VP. Gezamenlijk vertegenwoordigen zij ongeveer 75.000 veteranen. Het speerpunt vinden, binden en boeien uit “De trotse veteraan” heeft duidelijk resultaat gehad.

Om nog meer veteranen te kunnen bereiken in de samenleving hebben wij de categorie “Vriend van het Veteranen Platform” ingevoerd. Vriend worden is mogelijk gemaakt voor organisaties die de veteranen steunen en mee willen uitdragen wat zij betekenen voor de maatschappij. En eveneens voor instanties en bedrijven die zich inzetten voor veteranen, maar niet voldoen aan de criteria om (buitengewoon) lid te worden.

Met dit beleid willen wij ons ook richten op informatievoorziening aan de militair voordat hij/zij de veteranenstatus verkrijgt, op het versterken van de positie van de veteraan in de samenleving, het blijvend aandacht geven aan de relaties van de veteraan, en op het ondersteunen van de veteraan die zorg behoeft bij het werken aan zijn of haar herstel. Met het nuldelijnsondersteuningssysteem wordt de zelfredzaamheid van de veteraan ondersteund en worden contacten onderhouden met de bij de veteranenzorg betrokken maatschappelijke partijen.

In de komende beleidsperiode zal het eerder ingezette beleid van “De trotse veteraan” worden voortgezet op het gebied van belangenbehartiging, het ondersteunen van het vinden en vindbaar zijn, het binden en boeien van veteranen door de aangesloten organisaties, en waar het gaat om een goed functionerend landelijk dekkend nuldelijnsondersteuningssysteem.

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

Aanvullend wordt extra aandacht gegeven aan de positionering van het Veteranen Platform, het thuisfront en de nagelaten betrekkingen, materiële zorg, en de uitvoering van het veteranenbeleid door het Nederlands Veteraneninstituut.

Positionering Veteranen Platform

Het Veteranen Platform is inmiddels een gewaardeerde en gerespecteerde gesprekspartner voor de partijen die van belang zijn voor de veteranengemeenschap.

Voor het Veteranen Platform zijn de belangrijkste externe partijen:

- Minister van Defensie
- Bestuursstaf (met name de Hoofddirecteuren Beleid en Personeel en de Directeur Communicatie)
- Veteranenombudsman
- Vaste Commissie voor Defensie van de Tweede Kamer
- Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht tevens Inspecteur der Veteranen
- Commandant der Strijdkrachten
- Commandanten en Directeuren Defensieonderdelen/Plaatsvervangend Commandanten Operationele Commando's belast met veteranenaangelegenheden
- Stichting Nederlands Veteraneninstituut met het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen en de uitvoeringsorganisatie van de Nederlandse Veteranendag
- Militaire vakbonden
- Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds)

National Comité Veteranendag

Ons streven is de positie van het Veteranen Platform de komende jaren verder te versterken en te verbreden. Dit doen we door ontwikkelingen nauwgezet te volgen en daar adequaat op te reageren. Proactief reageren op signalen uit de veteranengemeenschap en de samenleving is hierbij essentieel.

Thuisfront en nagelaten betrekkingen

Veteraan ben je niet alleen, het thuisfront maakt er een integraal onderdeel van uit. Dat blijkt uit de betrokkenheid van het thuisfront bij het wel en wee van de veteraan. De belangenbehartiging stopt daarom niet bij de veteraan zelf. Het thuisfront en de nabestaanden verdienen erkenning en waardering voor hetgeen zij voor de veteraan betekenen of hebben betekend en de last die zij mogelijk dragen of hebben gedragen.

Thuisfront

Voor het Veteranen Platform zijn de relatie en overige naasten onderdeel van het sociaal systeem waarin de veteraan centraal staat. Bij de behartiging van de belangen (erkenning, waardering en zorg) van de veteraan dient het thuisfront integraal meegenomen te worden. In de afgelopen jaren is gebleken hoe belangrijk een (stabiel) thuisfront is voor de veteraan. En hoe belangrijk het is dat de relatie als de meest direct betrokkene van het thuisfront wordt meegenomen in de behandeling van de veteraan. Ook is gebleken dat relaties klachten kunnen ontwikkelen, los van de veteraan. Dit laatste aspect heeft de afgelopen jaren onvoldoende aandacht gekregen. In 2020 heeft Defensie in een brief over de reikwijdte van de bijzondere zorgplicht van het veteranenbeleid bekend gemaakt dat relaties met een individuele immateriële zorgvraag als gevolg van de uitzending van de veteraan, vallen onder het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen zodat de context-specifieke behandeling centraal kan staan. Het Veteranen Platform zal de uitvoering hiervan bewaken en de belangen van het thuisfront integraal meenemen in zijn formele en informele contacten.

Nagelaten betrekkingen

Bij reünies en herdenkingen zijn de partners veelal aanwezig en meer dan welkom. Partners worden als het ware opgenomen als gewaardeerd bijzonder lid van de organisatie waar de veteraan toe behoort. Bij het op leeftijd komen van veteranen fungeert de veteranenorganisatie als tweede huiskamer voor hem of haar en de

partner. Als veteranen komen te overlijden, blijven de partners de reünies bezoeken en worden daar warm onthaald.

De belangstelling van kinderen van veteranen voor het verleden van hun ouder neemt toe. Kinderen en soms kleinkinderen roepen Defensie ter verantwoording voor wat hun (groot-)ouders is aangedaan. Door het wegvallen van de oudste groepen veteranen nemen hun kinderen veelal het bestuur van de veteranenorganisatie en het organiseren van reünies over. Hierdoor blijft de herinnering aan de inzet van deze veteranen in stand.

De rol maar ook de noden van de nabestaanden zijn vaak niet bekend en krijgen tot op heden weinig aandacht. Het Veteranen Platform onderkent het nut en de noodzaak van het betrekken van de nagelaten betrekkingen bij reünies en herdenkingen. Zeker in het kader van het doorvertellen en levend houden van de geschiedenis. Een van de initiatieven uit 2020, die het Veteranen Platform in dat verband voortzet en uitbreidt, is het nationaal project “Namen van helden op bruggen & viaducten”. Naast erkenning en waardering streeft het Veteranen Platform ook naar materiële ondersteuning voor de nabestaanden. Bij al zijn formele en informele contacten wordt het punt van de nagelaten betrekkingen als bespreekpunt meegenomen.

Materiële zorg

Defensie heeft de materiële zorg zoals vastgelegd in de Veteranenwet nog niet helemaal op orde. De Veteranenombudsman heeft daar veelvuldig en nadrukkelijk aandacht voor gevraagd. In de discussie over de reikwijdte van het veteranenbeleid is de materiële zorg buiten beschouwing gelaten. De toegezegde herziening van het uitkeringen en voorzieningenstelsel en het PTSS-protocol staan al langere tijd op de agenda van het georganiseerd overleg. Het beleid van het Veteranen Platform richt zich op spoedige nadere duiding van de materiële zorg en de verwerking daarvan in de systematiek van uitkeringen en voorzieningen. Daar worden Defensie en de militaire vakbonden door het Veteranen Platform voortdurend op aangesproken.

Relatie met de Stichting Nederlands Veteraneninstituut

Met de oprichting van de Stichting Nederlands Veteraneninstituut per 1 januari 2021 zijn het Veteraneninstituut, de projectorganisatie Nederlandse Veteranendag, het Veteranenloket (inclusief zorgcoördinatie ABP en backoffice materiële zorg), de Basis maatschappelijk werk, het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen en de coördinatie van de uitvoering van de nuldelijnsondersteuning voor veteranen ondergebracht in één organisatie. Daarmee is de governance van de uitvoering van het veteranenbeleid en de financiering daarvan eenvoudiger en slagvaardiger geworden. Met de oprichting van de Stichting Nederlands Veteraneninstituut en het dossier 'veteranen' bij de minister zelf als dé veteranenautoriteit, wordt het ideaalbeeld van een Integraal Veteranen Systeem benaderd. De Stichting Nederlands Veteraneninstituut zal na twee jaar worden geëvalueerd. Bij de inrichting, opstart en evaluatie van de stichting richt het Veteranen Platform zich op:

- De uitvoering van het veteranenbeleid door de Stichting Nederlands Veteraneninstituut, conform de Veteranenwet/het Veteranenbesluit; met name de toegankelijkheid tot en de kwaliteit van alle te leveren erkenning-, waardering- en zorgproducten;
- De advisering aan de minister van Defensie over erkenning, waardering en zorg voor veteranen en hun relaties;
- De formele relatie van het Veteranen Platform met de Stichting Nederlands Veteraneninstituut;
- Hoe de medezeggenschap van veteranen bij de uitvoering van het veteranenbeleid door de Stichting Nederlands Veteraneninstituut wordt ingericht en ingevuld;
- De uitvoering van de coördinatie van de nuldelijnsondersteuning.

Speerpunt 2 Veteraan in de samenleving

De erkenning en waardering voor veteranen dient ook in de toekomst een belangrijke pijler van het veteranenbeleid te blijven. Defensie verwijst daarbij onder meer naar de opzet van de Nederlandse Veteranendag en de definitie van veteraan bij veranderde vormen van inzet van militairen. In de Tweede Kamer wordt gesproken over het geven van de veteranenstatus of een daarmee vergelijkbare status aan andere risicoberoepen. In de discussie daarover worden vaak erkenning en waardering enerzijds en bijzondere zorg anderzijds door elkaar gehaald.

De samenwerking in het zorgaanbod voor personen met een beroeps gerelateerd psychotrauma vindt het Veteranen Platform van belang voor de uitvoering van onderzoek naar behandelingen, kennisdeling over succesvolle behandelingen en de beschikbaarheid van hoogkwalitatieve zorg. Daarmee staat de bijzondere zorg voor veteranen niet onder druk, maar wordt zij juist verrijkt. Het is ook een logisch gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen.

Maar als het gaat om erkenning en waardering 'onderscheiden' de veteranen zich van andere risicoberoepen door de rechten en plichten die aan het beroep van militair zijn verbonden en door de gevaren en omstandigheden van de inzet, vaak voor een lange periode ver van huis. Elke beroepsgroep is trots op wat haar onderscheidt van andere beroepsgroepen en wil erkenning en waardering van de eigen werkgever en de samenleving.

Het beleid van het Veteranen Platform is gericht op het exclusief blijven van de status van Nederlandse veteraan en de unieke positie van de veteraan in publieksuitingen. Kleinschaligheid, aandacht het hele jaar door en moderne manieren van communiceren staan daarbij centraal. Om dit in de toekomst zeker te stellen wordt met de aangesloten organisaties het gesprek gevoerd en met voorstellen gekomen over de criteria die moeten leiden tot de onderscheidende veteranenstatus. En gaat het voorts om een toekomstbestendige Nederlandse Veteranendag, de daaraan gelieerde activiteiten die kleinschalig het hele jaar door plaatsvinden en waarbij de gemeenten een belangrijke rol vervullen, toekomstbestendige activiteiten van de

aangesloten organisaties alsmede hoe veteranen zich nog beter kunnen inzetten voor de maatschappij om hun positie in de samenleving te versterken.

Speerpunt 3 Transitie

Actief dienende veteranen waarbij het dienstverband eindigt, krijgen te maken met de grote overgang van Defensie, waar alles voor ze geregeld is en waar een grote mate van kameraadschap is, naar de civiele maatschappij. Aantonbare elders verworven competenties door het normeren, certificeren en toetsen van Defensie-opleidingen helpt bij het vinden van werk. Daarin dient Defensie meer te investeren. Maar dan nog kunnen deze veranderingen bij sommige veteranen aanpassingsproblemen geven die vervolgens kunnen leiden tot psychosociale klachten. Een goed begeleide overgang is belangrijk voor zowel de veteraan die Defensie verlaat, Defensie zelf, als voor de samenleving in het algemeen. Momenteel richt Defensie de aandacht vooral op de veteranen die met functioneel leeftijdsontslag gaan en dus veelal aan het einde van hun werkzame leven staan. Maar militairen die de dienst verlaten na beëindiging van hun fase 1- of fase 2-contract hebben nog een heel werkzaam leven buiten Defensie voor zich. Door juist aan de voorkant hier zorgvuldig mee om te gaan en mogelijke problemen bij de transitie bespreekbaar te maken, kunnen deze voorkomen worden. Defensie dient goed in kaart te brengen waar militairen mee te maken kunnen krijgen na het verlaten van de dienst en hen daarop voor te bereiden.

Er is veel bekend op het gebied van de transitie van militair naar burger. The Veterans Transition Review⁴ en het boek *Military Veteran Reintegration: Approach Management and Assessment of Military Veterans Transitioning to Civilian Life*, waar het Veteraneninstituut aan heeft meegewerkt, beschrijven het belang van een goede overgang van werken bij Defensie naar integratie binnen de samenleving. Diverse met elkaar samenhangende aspecten die daarbij van belang zijn, worden beschreven. Zoals: het aanbieden van scholing/educatie, het ontwikkelen van competenties gericht op financiële redzaamheid, huisvesting, integratie op de civiele

⁴ <http://www.veteranstransition.co.uk/>

arbeidsmarkt, maatschappelijke ondersteuning en gezondheidszorg. Transitie is dus geen 'digitale handeling' met een duidelijke overgang tussen verschillende fasen, maar het is een *vormingsproces* dat een militair moet doorlopen. Het Veteranen Platform richt zich de komende jaren op de verbetering van de transities waarbij de aanbevelingen uit beide documenten dienen als uitgangspunt. Daarnaast wordt de ruimte onderzocht die de Veteranenwet en de Wet verbetering poortwachter bieden om daarbij maatwerk toe te passen.

Transitie is dus geen onderwerp dat pas vlak voor het einde van de diensttijd aandacht moet krijgen. Al vanaf de start van de militaire loopbaan dient er aandacht te zijn voor de uiteindelijke overgang naar de civiele maatschappij en de competenties die hierbij nodig zijn. Voor de zorg is het van belang dat Defensie veteranen met potentieel psychosociale klachten vroegtijdig opmerkt en zij niet alleen worden behandeld voor hun klachten maar worden voorbereid op hun rol als burger in de samenleving.

Een belangrijke factor voor een succesvolle transitie en nazorg in de periode na Defensie is 'het veteranengevoel': het je bewust zijn van wat je als veteraan hebt gepresteerd en het belang van kameraadschap. Het veteranengevoel dient voortdurend de aandacht van Defensie te krijgen.

Kameraadschap is een kernwaarde van Defensie die voor veteranen een extra dimensie krijgt. Het veteranengevoel bouwt voort op kameraadschap die er al is, ook voordat je veteraan wordt en ook jegens collega's die geen veteraan zijn. Dat bewustzijn moet dus vanaf indiensttreding worden gekweekt. In de periode voordat de militair op uitzending gaat, dient Defensie al in de opleidingen van de militair aandacht te besteden aan het zijn van veteraan, de Veteranenwet en de diverse veteranenorganisaties en wat deze te bieden hebben. Post-actieve veteranen van de aangesloten organisaties kunnen en willen daar graag een bijdrage aan leveren.

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

Op het moment dat de militair bij de eerste uitzending veteraan wordt, is het van belang dat hij of zij nader kennismaakt met de veteranengemeenschap. Het Veteranen Platform gaat hier nadrukkelijker aandacht voor vragen bij Defensie.

In de verdere periode bij Defensie zien wij een belangrijke rol en taak voor de commandant. De commandant kan op passende momenten aandacht besteden aan de veteranen binnen de eenheid en hen in de gelegenheid stellen deel te nemen aan activiteiten die voor veteranen en hun thuisfront worden georganiseerd. Dit kunnen ook activiteiten zijn voor veteranen in de private en publieke sector. Daarnaast is het gewenst dat de commandant en het kader worden getraind in het kunnen waarnemen van signalen bij de veteraan die wijzen op mogelijke psychosociale problemen als gevolg van de uitzending en hoe daar vervolgens mee om te gaan. In de periode direct voor het moment dat de actief dienende veteraan de dienst verlaat, is het cruciaal nogmaals aandacht te besteden aan wat hij of zij heeft gepresteerd en wat er voor de veteraan geregeld is als het gaat om erkenning, waardering, zorg, uitkeringen en voorzieningen. Hoe daarvan gebruik kan worden gemaakt en welke de rol de veteraan zelf daarin kan spelen. Dit door hem of haar nogmaals te wijzen op de diverse organisaties die hier invulling aan geven. Het Veteranen Platform streeft ernaar dat in het programma voor dienstverlaters fase 1 en fase 2 hier aandacht aan wordt besteed.

De belangrijke rol van de commandant in het hele proces naar de transitie toe en de transitie zelf kan deze niet alleen vervullen. Daarom hebben diverse operationele commando's besloten de personeelsdiensten bij de eenheden uit te breiden met één of twee post-actieve veteranen. Deze vrijwilligers houden zich met name bezig met het vinden, binden en boeien van de actief dienende veteraan zodat ook in de post-actieve periode de onderlinge contacten en met het thuisfront blijven behouden. Verder zijn de vrijwilligers actief bezig om erkenning en waardering te ondersteunen door het organiseren van bijvoorbeeld reünies. Daarmee hebben zij een belangrijke taak bij het ondersteunen van de commandant in het kweken van het veteranengevoel en het voorbereiden van de veteraan op de transitie.

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

Het Veteranen Platform is van mening dat de taken die de vrijwilligers uitvoeren onderdeel zijn van de taakstelling van de personeelsdienst en uitgevoerd zouden moeten worden door het vaste bestand van de personeelsdienst. Eventueel ondersteund door vrijwilligers. Het Veteranen Platform zet zich ervoor in dat dit initiatief navolging krijgt binnen alle krijgsmachtdelen.

Speerpunt 4 Nuldelijnsondersteuning

De nuldelijnsondersteuning door het Veteranen Platform als een laagdrempelige vorm van ondersteuning voor veteranen en hun relaties is vastgelegd in het Veteranenbesluit. De kracht van deze nuldelijnsondersteuning ligt in de onpartijdige, laagdrempelige hulp door een vrijwillige mede-veteraan die de problematiek en achtergrond van de betreffende veteraan begrijpt.

De aansluiting en samenwerking met de bestaande hulp- en zorgverlening van het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen is gerealiseerd. Met het in 2021 af te ronden NOS 2.0 is de landelijke dekking van de nuldelijnsondersteuning regionaal georganiseerd.

Met de oprichting van de Stichting Nederlands Veteraneninstituut is de coördinatie van de uitvoering van de nuldelijnsondersteuning ondergebracht bij dit instituut.

Uitgangspunten voor het Veteranen Platform zijn:

1. Het Veteranen Platform is het eerste aanspreekpunt voor zowel Defensie, het Nederlands Veteraneninstituut als de aangesloten organisaties voor alle zaken die de nuldelijnsondersteuning betreffen.
2. Het Veteranen Platform is verantwoordelijk voor het beleid van de nuldelijnsondersteuning.

Veteranen Platform

Belangenbehartiger van Nederlandse Veteranen

3. Het Veteranen Platform geeft richtlijnen op het gebied van de kwaliteit van de nuldelijnsondersteuning en stuurt de functionaris aan die is belast met de coördinatie van de uitvoering van de nuldelijnsondersteuning bij het Nederlands Veteraneninstituut.
4. Het Veteranen Platform is verantwoordelijk voor de inzet en aansturing van nuldelijnsondersteuners van de aangesloten organisaties.
5. Het Veteranen Platform coördineert tussen de ondersteuning van het nuldelijnsondersteuningssysteem en de nuldelijnsondersteuning door de aangesloten organisaties buiten dit systeem (inclusief de Veteranen Ontmoetingscentra buiten het nuldelijnsondersteuningssysteem).
6. Het nuldelijnsondersteuningssysteem sluit aan op het collegiaal netwerk van Defensie en de nuldelijnsondersteuningssystemen van andere beroepsgroepen en doelgroepen, met name die waar veel veteranen werkzaam zijn.
7. De aangesloten organisaties zijn verantwoordelijk voor het leveren van vrijwilligers voor het nuldelijnsondersteuningssysteem (coördinatoren en nuldelijnsondersteuners).
8. Geselecteerde Veteranen Ontmoetingscentra zijn een onlosmakelijk deel van het nuldelijnsondersteuningssysteem.
9. Bij de ondersteuning van veteraan wordt extra aandacht gegeven aan de zelfredzaamheid van de veteraan. De regie is daarbij in handen van de veteraan zelf.

Het Nederlands Veteraneninstituut is verantwoordelijk voor de waarborging van een kwalitatief goed systeem voor de nuldelijnsondersteuning, inclusief de bedrijfsvoering rondom het systeem.

De bekendheid en vindbaarheid van de nuldelijnsondersteuning wordt vergroot door het regionaal en gericht opzetten van een netwerk en zo betrokken partijen te informeren.

De inrichting en omvang van het nuldelijnsondersteuningssysteem is afgestemd op de in de afgelopen jaren gebleken behoefte en bestaat uit maximaal 250 nuldelijnsondersteuners en minimaal 25 ontmoetingscentra, verdeeld over Nederland (uitgaande van een maximale afstand van 40 kilometer van het woonadres van de veteraan). Het bestand aan nuldelijnsondersteuners is divers en gebaseerd op: evenredige verdeling over de regio's, aangesloten organisaties, militaire achtergrond, geslacht en leeftijd.

De Veteranen Ontmoetingscentra vervullen een prominente rol. Onder andere vanwege de koppeling van deze centra aan de regio waarin ze zich bevinden. Maar ook doordat de teams van nuldelijnsondersteuners, onder verantwoordelijkheid van de regionaal coördinator, gebruik maken van deze Veteranen Ontmoetingscentra. De centra vervullen de rol van (neutraal) regionaal ontmoetingspunt en worden gebruikt om gesprekken te voeren, contactmomenten te creëren en kleine vergaderingen te organiseren.

Zoals eerder vermeld zal eind 2022 het Nederlands Veteraneninstituut worden geëvalueerd. Voor het Veteranen Platform zijn waar het de nuldelijnsondersteuning betreft de uitvoering van de coördinatie, de landelijke dekking, de kwaliteit van de ondersteuning en de financiering inclusief die van de Veteranen Ontmoetingscentra belangrijke aandachtspunten.

In de komende vijf jaar wordt de samenwerking met de nuldelijnsondersteuningssystemen voor andere beroepsgroepen en doelgroepen verder uitgewerkt om de veteranen die daarvan gebruik maken ook de voor veteranen specifieke nuldelijnsondersteuning aan te kunnen bieden. Bij voorkeur in het kader van de ingezette activiteiten onder de vlag van de Nederlandstalige Vereniging voor Psychotrauma.

ⁱ Fase 1 contract: opleiding+ startfunctie

Fase 2 contract: verlenging t/m max leeftijd van 35 jaar

Fase 3 contract: duurt in beginsel t/m FLO leeftijd